

Selvitys tarkastuslautakunnan arviointikertomukseen vuodelta 2022

KH 09.10.2023 § 167
184/00.01.03.00/2023

Tarkastuslautakunta on antanut valtuustolle vuoden 2022 arviointikertomuksen. Valtuusto on merkinnyt arviointikertomuksen tietoonsa saaduksi 19.6.2023 § 33. Arviointikertomus sisältää havaintoja kunnan vuoden 2022 toiminnasta ja taloudesta. Lisäksi arviointikertomukseeseen sisältyy kysymyksiä, joihin kunnanhallituksen on annettava selvityksensä.

Arviointikertomuksessa kysytään:

1. ”Millainen vaikutus hyvinvointialueelle siirtymisellä on kunnan omistamiin rakennuksiin/niiden käyttöön, millaiset mahdollisuudet kunnalla tehdä tarvittavia investointeja/remontteja?”

Kunnanhallituksen vastaus/selvitys: Pohjois-Savon hyvinvointialue on vuokrannut kunnalta kolmen vuoden vuokrasopimuksella kaikki sote-kiinteistöt kolmeksi vuodeksi. Lisäksi vuokrasopimukseen sisältyy yksi optiovuosi, jonka käyttämisestä päättää hyvinvointialue. Se tekee omat päätöksensä optiovuoden osalta vuoden 2024 loppuun mennessä. Tällä hetkellä näihin kiinteistöihin ei ole tiedossa akuuttia remontointitarvetta. Poikkeuksena Nuorelan kiinteistö, joka palvelee tällä hetkellä kuntouttavaa työtoimintaa ViaDia ry:n käytössä. Kuntouttava työtoiminta on kuitenkin palaamassa kuntien järjestämisvastuulle 1.1.2025 alkaen.

2. ”Joukkoliikenteen palvelusetelikokeilua Matkahuollon kanssa käyttivät tuusniemeläiset vuoden 2022 aikana 21 kertaa Tuusniemi – Kuopio liikenteessä. Käyttö on ollut melko vähäistä, vaikka lipun hinta on ollut edullinen esimerkiksi työssäkäyntiä ajatellen. Onko palveluseteliä markkinoitu riittävästi, koska käyttö on ollut niin vähäistä?”

Kunnanhallituksen vastaus/selvitys: Palvelusetelin käyttö on vähentynyt vuosittain. Vuonna 2019 seteli ladattiin 48 kertaa, vuonna 2020 31 kertaa ja vuonna 2021 28 kertaa. Keskeinen syy joukkoliikenteen palvelusetelin vähäiselle käytölle on Tuusniemi – Kuopio - Tuusniemi linja-autovuorojen määrä. Arkiaamuina ja -iltapäivinä Kuopioon pääsee vain yhdellä vuorolla, joka soveltuu työ- ja opiskelumatkustajien tyypillisiin aikatauluihin. Ely-keskuksen ja liikennejärjestäjän kanssa on keskusteltu joukkoliikenteen tarjonnan vähäisyydestä Tuusniemellä. Vuorojen lisäämiseen ei ole edellytyksiä, koska valtio on leikannut joukkoliikenteen tukeaan, eivätkä matkustajamäärät ole kasvaneet maakunnan reuna-alueilla. Palvelusetelin käytön vähenemistä selittää osaltaan korona, joka lisäsi etätöiden tekemistä. Osa palvelusetelin käyttäjistä lienee jatkanut etätöiden tekemistä myös koronan jälkeen.

Tuusniemen palvelusetelikokeilu aloitettiin vuonna 2019, kun Matkahuolto Oy oli lopettanut seutulipun myynnin. Palvelusetelillä vastattiin Kuopiossa työssäkäyvien tuusniemeläisten toiveeseen, ja tuotetta on kehitetty asiakaslähtöisesti. Matkustajien toiveesta 44 matkan sarjalipun voimassaoloaika pidennettiin kolmeen kuukauteen. Lipun käyttö laajennettiin koskemaan myös Ohtaansalmesta Kuopioon matkustavia. Sarjalipun hinta tuusniemeläiselle on 125 euroa. Kunta kompensoi lipun

hintaa lisätäkseen Tuusniemen veto- ja pitovoimaa asuinkuntana ja edistääkseen joukkoliikenteen käyttöä työmatka- ja opiskeluliikenteessä.

Palvelusetelikokeilu sai vuosina 2019 ja 2020 melko paljon julkisuutta. Lisäksi kunta tiedotti silloin aktiivisesti uudesta lipputuotteesta. Palvelusetelin markkinointia on aiheellista taas tehostaa.

3. ”Mihin toimenpiteisiin kunnanhallitus aikoo ryhtyä talouden sopeuttamiseksi pienentyneisiin toimintatuottoihin?”

Kunnanhallituksen vastaus/selvitys: Verrattessa kunnan vuoden 2022 tilinpäätöksen lukuja vuoden 2023 talousarvioon, toimintatuottojen määrä on laskenut noin 2,0 miljoonaa euroa. Vastaavasti toimintakulut ovat laskeneet noin 16,0 miljoonaa euroa. Toimintakate on vastaavasti supistunut noin 14,0 miljoonaa euroa. Tästä voitaneen päätellä, ettei toimintatuottojen lasku sinänsä ole aiheuttanut kokonaisuutena kunnan talouteen suuria ongelmia, etenkin kun samaan aikaan ovat toimintakulut laskeneet huomattavasti enemmän.

Kunnan tulopuolen keskeisen ja akuutin ongelman aiheuttaa verorahoituksen raju muutos. Vielä vuonna 2022 kunta sai valtionosuuksia yli 11,1 miljoonaa euroa, kun luku vuonna 2023 on negatiivinen noin 0,9 miljoonaa euroa. Vastaavasti verotuloja kertyi vuonna 2022 runsaat 9,0 miljoonaa euroa, kun vuodelle 2023 niitä on budjetoitu noin 5,2 miljoonaa euroa. Tämä tilanne on Tuusniemen kunnan kannalta kestämätön. Nähtäväksi jää vuoden 2026 alusta voimaan suunnitellun valtionosuusuudistuksen vaikutukset kunnan valtionosuuksiin tulevaisuudessa.

Kunnan käyttötalouden epätasapainon oikaisemiseksi kunnanhallitus päätöksellään 25.9.2023 § 153 esittää valtuuston hyväksyttäväksi kunnan talouden tasapainottamisohjelmaa vuosille 2023 – 2026. Tasapainottamisohjelma sisältää sekä säästötoimepiteitä että toimenpiteitä kunnan tulopohjan vahvistamiseksi.

4. ” Millä tavoin Tuusniemen kunta koettaa luoda toimintaedellytyksiä kuntaan suunnitelluille investoinneille ja siten mahdollisille lisätyöpaikoille?”

Kunnanhallituksen vastaus/selvitys: Kunta on luonut ja luo edelleen toimintaedellytyksiä kuntaan suunniteltaville yritysinvestoinneille kuntalain mahdollistamissa rajoissa. Keskeisiä kunnan työkaluja tässä roolissa ovat maankäyttö- ja kaavoitusratkaisujen ajantasaisuus, riittävä yritystonttivaranto, jolle toteutetaan perusinfrastruktuuri-investoinnit sekä tehokas kuntamarkkinointi. Myös kuntakonsernin yritys- ja elinkeinopalvelujen tarjonta tuottaa lisäarvoa yritysten sijoittumiselle ja kasvulle. Näiden palvelujen tarjonnan pitkäjänteisyys luo myös yrityksille myönteistä kuntakuvaa, minkä tärkeys nykypäivänä korostuu.

Valmistelija

Kunnanjohtaja Timo Kiviluoma, puh. 044 7209047

Kj:n päätösehdotus

Kunnanhallitus päättää antaa esittelytekstissä olevan selvityksen valtuustolle ja tarkastuslautakunnalle tarkastuslautakunnan arviointikertomuksessa vuodelta 2022 esitettyihin kysymyksiin.

Päätös

Kunnanhallitus hyväksyi päätösehdotuksen.